

De testing community is een divers gezelschap. We hebben in elk geval één ding gemeen: niemand wist op jonge leeftijd dat hij of zij software tester wilde worden. We brengen allemaal een eigen unieke achtergrond, eigen interesses en kennis mee. Mijn eigen achtergrond is die van de psychologie.

Vaak wordt mij gevraagd waarom ik niets met die opleiding doe. Een ontorechte vraag, want kennis van psychologie en dan met name de sociale en cognitieve psychologie is een cruciaal onderdeel van ons vak. Lessen uit de psychologie zijn vrijwel dagelijks toepasbaar op ons werk.

Inattentional blindness

Een bekend psychologisch fenomeen is ‘inattentional blindness’. Wij zijn blind voor zaken waar wij niet actief onze aandacht op richten. Dit is zeker voor software testen een groot probleem. Wij moeten juist alert zijn op deze ‘blinde vlek’. Deze blinde vlek maakt onderdeel uit van de ‘unknown unknowns’. Dit zijn zaken waarvan we niet weten dat we ze niet weten. Hoe goed je testplan ook is en hoe uitgebreid je testscripts ook zijn, met complexe materie als software development zul je altijd te maken hebben met onzekerheid.

Het omarmen van deze onzekerheid is onderdeel van de groei van software testers. Traditionele testmethodes als TMap en ISTQB geven te veel de illusie dat je als tester de volledige controle hebt op de kwaliteit van de software. Twijfelen over je kwaliteit als tester als je beseft dat je deze controle nooit zal hebben is niet vreemd en misschien zelfs gezond.

Een tweede psychologisch fenomeen dat de kern van het software testen raakt is ‘confirmation bias’. Mensen hebben de neiging om op zoek te gaan naar informatie die hun eigen wereldbeeld bevestigt. Voor testers moet het tweede natuur zijn om de confirmation bias tegen te gaan. Het is natuurlijk van belang om aan te tonen dat een systeem doet wat het moet doen, maar het is zeker zo belangrijk (en veel uitdagender) om te onderzoeken dat het niet doet wat het niét moet doen.

Ik adviseerde de toehoorders om het boek ‘Thinking, fast and slow’ van Daniel Kahneman te lezen. Binnen het genre psychologie is een heleboel troep verschenen en ook veel te theoretische boeken. Dit boek weet een goede balans te vinden en beschrijft helder en met veel praktijkvoorbeelden een heleboel psychologische fenomenen. Vrij overtuigend beargumenteert Kahneman dat wij een snel en langzaam proces voor informatieverwerking hebben.

Tot slot werden nog een aantal processen besproken: de sunk cost fallacy, het fenomeen dat wij gemaakte kosten laten meewegen in de beslissing om al of niet ergens mee door te gaan. Ook het feit dat wij geneigd zijn patronen te zien in random data, dat we niet goed om kunnen gaan met regressie naar het midden en niet zien dat kleine datasets tot grotere

uitschieters leiden.

Er staan veel meer voorbeelden in het boek, lees ze gerust zelf.

De presentatie eindigde met een opdracht in de geest van Polteq: daag ons uit. Bedenk wat je zelf voor achtergrond hebt, welke kennis je meebrengt in het testvak en hoe je deze kennis met je collega's kunt delen.

Dit artikel is een samenvatting van [de presentatie](#) die Stefan Croes gaf tijdens de Polteq Conferentie op 7 juni 2018.